

[Úvodní Stránka](#) > ... > [Rodinné Věci a Dědictví](#) > [Rodičovská Zodpovědnost – Právo Péče O dítě, Právo Na Styk S Dítětem](#) > [Czechia](#)

Rodičovská zodpovědnost – právo péče o dítě, právo na styk s dítětem

Obsah zajišťuje

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

1 Co znamená pojem „rodičovská odpovědnost“ v praxi? Jaká jsou práva a povinnosti osoby s rodičovskou odpovědností?

Oblast rodinného práva prošla rozsáhlou novelizací a od 1. 1. 2026 platí nová pravidla. Novela např. ruší institut výlučné péče jednoho z rodičů.

Pojem „rodičovská odpovědnost“ je zakotven v [zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník](#). Tento pojem zahrnuje soubor práv a povinností rodičů, které spočívají v:

- péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj bez tělesného trestání, duševního strádání a jiných ponižujících opatření,
- ochraně dítěte,
- udržování styku s dítětem, zahrnujícího osobní styk, nepřímý styk uskutečňovaný prostředky komunikace na dálku, vzájemné poskytování všech podstatných informací o dítěti mezi rodiči a poskytování všech podstatných informací o rodičích dítěti,
- zajišťování výchovy a vzdělání dítěte,
- určení místa bydliště dítěte,
- zastupování dítěte a spravování jeho jmění.

Rodičovská odpovědnost vzniká narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti. Trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti může změnit jen soud. Rodičovskou odpovědnost vykonávají rodiče v souladu se zájmy dítěte. Před rozhodnutím, které se dotýká zájmu dítěte, sdělí rodiče dítěti vše potřebné, aby si mohlo vytvořit vlastní názor o dané záležitosti a rodičům jej sdělit; to neplatí, není-li dítě schopno sdělení náležitě přijmout nebo není schopno vytvořit si vlastní názor nebo není schopno tento názor rodičům sdělit. Názoru dítěte rodiče věnují patřičnou pozornost a berou názor dítěte při rozhodování v úvahu. Rodičovskou odpovědnost týkající se osoby dítěte vykonávají rodiče způsobem a v míře odpovídající stupni vývoje dítěte. Rozhodují-li rodiče o vzdělání nebo o pracovním uplatnění dítěte, vezmou v úvahu jeho názor, schopnosti a nadání.

Dokud se dítě nestane svéprávným, mají rodiče právo usměrňovat své dítě výchovnými opatřeními, jak to odpovídá jeho rozvíjejícím se schopnostem, včetně omezení sledujících ochranu morálky, zdraví a práv dítěte, jakož i práv jiných osob a veřejného pořádku. Dítě je povinno se těmto opatřením podřídit. Výchovné prostředky lze použít pouze v podobě a míře, která je přiměřená okolnostem, neohrožuje zdraví dítěte ani jeho rozvoj a nedotýká se lidské důstojnosti dítěte. Platí, že lidské důstojnosti dítěte se dotýká tělesné trestání, působení duševního strádání nebo jiná ponižující opatření.

Má se za to, že každý nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, je způsobilý k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku. Rodiče mají povinnost a právo zastupovat dítě při právních jednáních, ke kterým není právně způsobilé. Rodiče zastupují dítě společně, jednat však může každý z nich; jedná-li jeden z rodičů v záležitosti dítěte sám vůči třetí osobě, která je v dobré víře, má se za to, že jedná

se souhlasem druhého rodiče. Rodič nemůže dítě zastoupit, jestliže by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi ním a dítětem nebo mezi dětmi těchto rodičů. V takovém případě jmenuje soud dítěti opatrovníka. Nedohodnou-li se rodiče, který z nich dítě při právním jednání zastoupí, rozhodne soud na návrh rodiče, který z rodičů bude za dítě právně jednat a jakým způsobem.

Rodiče mají povinnost a právo pečovat o jmění dítěte, především je jako řádní hospodáři spravovat. S peněžními prostředky, o kterých lze předpokládat, že nebudou zapotřebí k úhradě výdajů souvisejících s majetkem dítěte, musí bezpečně nakládat. Při právním jednání, které se týká jednotlivé součásti jmění dítěte, vystupují rodiče jako jeho zástupci; rodič nemůže dítě zastoupit, jestliže by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi ním a dítětem nebo mezi dětmi těchto rodičů. V takovém případě jmenuje soud dítěti opatrovníka. Poruší-li rodiče povinnost pečovat o jmění dítěte jako řádní hospodáři, nahradí dítěti škodu z toho vzniklou společně a nerozdílně. Nedohodnou-li se rodiče o podstatných věcech při péči o jmění dítěte, rozhodne na návrh rodiče soud. K právnímu jednání, které se týká existujícího i budoucího jmění dítěte nebo jednotlivé součásti tohoto jmění, potřebují rodiče souhlas soudu, ledaže se jedná o běžné záležitosti, nebo o záležitosti sice výjimečné, ale týkající se zanedbatelné majetkové hodnoty.

Rodiče jako zákonní zástupci mohou pro vyřízení záležitostí dítěte, nejedná-li se o záležitosti osobního stavu, uzavřít smlouvu o zastoupení osobou s odbornými znalostmi, popřípadě i jinou vhodnou osobou. Uzavře-li dítě smlouvu o zastoupení, nemá to vliv na zákonné zastoupení dětí rodiči. Nedojde-li mezi zákonným a smluvním zástupcem k dohodě, rozhodne soud v souladu se zájmy dítěte.

2 Kdo obvykle nese rodičovskou odpovědnost vůči nezletilému?

Rodičovská odpovědnost náleží stejně oběma rodičům. Má ji každý rodič, ledaže jí byl zbaven. Není podstatné, zda jsou rodiče dítěte sezdaní či nikoli, a zda se dítě narodilo v manželství či mimo něj.

Rodičovskou odpovědnost vykonávají rodiče ve vzájemné shodě. Hrozí-li při rozhodování o záležitosti dítěte nebezpečí z prodlení, může jeden z rodičů rozhodnout nebo dát přivolení sám; je ale povinen neprodleně sdělit druhému rodiči, jaký je stav věcí. Jedná-li jeden z rodičů v záležitosti dítěte sám vůči třetí osobě, která je v dobré víře, má se za to, že jedná se souhlasem druhého rodiče. Nedohodnou-li se rodiče v záležitosti, která je pro dítě významná zejména se zřetelem k jeho zájmu, rozhodne soud na návrh rodiče; to platí i tehdy, vyloučil-li jeden rodič z rozhodování o významné záležitosti dítěte druhého rodiče. Za významnou záležitost se považují zejména nikoli běžné léčebné a obdobné zákroky, určení místa bydliště a volba vzdělání nebo pracovního uplatnění dítěte.

Nežije-li některý z rodičů nebo není-li znám, nemá-li některý z rodičů rodičovskou odpovědnost, nebo je-li výkon jeho rodičovské odpovědnosti pozastaven, vykonává rodičovskou odpovědnost druhý rodič; to platí i tehdy, je-li rodičovská odpovědnost jednoho z rodičů omezena nebo je-li omezen její výkon. Nemá-li žádný z rodičů rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu nebo je-li výkon rodičovské odpovědnosti obou rodičů pozastaven, anebo je-li rodičovská odpovědnost rodičů dotčena některým z uvedených způsobů, ale každého jinak, jmenuje soud dítěti poručníka, kterému náleží povinnosti a práva rodičů nebo jejich výkon na místě rodičů. Je-li rodičovská odpovědnost rodičů omezena nebo je-li omezen její výkon, jmenuje soud dítěti opatrovníka.

Brání-li rodiči ve výkonu jeho rodičovské odpovědnosti závažná okolnost a lze-li se domnívat, že je toho v souladu se zájmy dítěte třeba, může soud rozhodnout, že se výkon rodičovské odpovědnosti pozastavuje. Je-li to v zájmu dítěte, soud rozhodne o pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti rodiče, hrozí-li v důsledku jejího výkonu narušení citového nebo psychického vývoje dítěte a nelze-li odvrácení této hrozby dosáhnout jinak. Nevykonává-li rodič svoji rodičovskou odpovědnost řádně a vyžaduje-li to zájem dítěte, soud jeho rodičovskou odpovědnost omezí, nebo omezí její výkon, a zároveň stanoví rozsah tohoto omezení. Zneužívá-li rodič svoji rodičovskou odpovědnost nebo její výkon, anebo svoji rodičovskou odpovědnost nebo její výkon závažným způsobem zanedbává, soud jej jeho rodičovské odpovědnosti zbaví. Spáchal-li rodič proti svému dítěti úmyslný trestný čin, nebo použil-li rodič své dítě, které není trestně odpovědné, ke spáchání trestného činu, soud zvlášť posoudí, nejsou-li tu důvody pro zbavení rodiče jeho rodičovské odpovědnosti.

Pokud je dítě osvojené, práva a povinnosti vyplývající z rodičovské odpovědnosti se přenáší na jeho osvojitele, a to okamžikem, kdy rozhodnutí soudu o osvojení dítěte nabyde právní moci.

3 Pokud rodiče nejsou způsobilí nebo si nepřejí nést rodičovskou odpovědnost vůči svým dětem, je možné místo nich jmenovat jinou osobu?

Rozhodne-li soud o omezení svéprávnosti rodiče, rozhodne zároveň o jeho rodičovské odpovědnosti. Výkon rodičovské odpovědnosti nezletilého rodiče, který dříve přiznáním svéprávnosti nebo uzavřením manželství nenabyl plné svéprávnosti, je až do doby, kdy nabude plnou svéprávnost, pozastaven; to neplatí o výkonu povinnosti a práva péče o dítě, ledaže soud vzhledem k osobě rodiče rozhodne, že výkon této povinnosti a tohoto práva se pozastavuje až do doby, kdy rodič nabude plnou svéprávnost. Výkon rodičovské odpovědnosti rodiče, jehož svéprávnost byla v této oblasti omezena, je po dobu omezení jeho svéprávnosti pozastaven, ledaže soud rozhodne, že se rodiči vzhledem k jeho osobě zachovává výkon povinnosti a práva péče o dítě a osobního styku s dítětem.

Není-li tu žádný z rodičů, který má a vůči svému dítěti vykonává rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu, soud jmenuje dítěti poručníka. Poručník má vůči dítěti zásadně všechny povinnosti a práva jako rodič, ale nemá k dítěti vyživovací povinnost. S ohledem na osobu poručníka nebo poměry dítěte, jakož i s ohledem na to, z jakého důvodu rodiče nemají všechny povinnosti a práva, může být výjimečně okruh povinností a práv poručníka vymezen jinak. Poručník musí být plně svéprávný a svým způsobem života zaručovat, že je schopen funkci řádně vykonávat. Do funkce poručníka může soud jmenovat i dvě osoby, kterými budou zpravidla manželé. Není-li to v rozporu se zájmy dítěte, jmenuje soud poručníkem toho, koho naznačili rodiče, ledaže tato osoba poručenství odmítne. Jinak soud jmenuje poručníkem některou z osob příbuzných nebo blízkých dítěti nebo jeho rodině, ledaže rodič takovou osobu výslovně vyloučil. Není-li takové osoby, jmenuje soud poručníkem jiného vhodného člověka. Pokud za poručníka dítěte nemůže být ustanovená fyzická osoba, soud pověří orgán sociálně-právní ochrany dětí, a to až do doby, kdy soud jmenuje dítěti jiného poručníka nebo dokud se poručník neujme funkce. Poručník odpovídá za řádné plnění své funkce a podléhá stálému dozoru soudu. Sestavuje soupis jmění jak na počátku, tak na konci funkce. Pravidelně předkládá soudu zprávy o dítěti, jeho vývoji a účty ze správy jmění. Každé rozhodnutí poručníka v nikoli běžné záležitosti musí být schváleno soudem.

Dále je možné, aby zájmy dítěte chránil opatrovník. Soud jmenuje dítěti opatrovníka, hrozí-li střet zájmů dítěte na straně jedné a jiné osoby na straně druhé, nehájí-li zákonný zástupce dostatečně zájmy dítěte, nebo je-li toho v zájmu dítěte zapotřebí z jiného důvodu, anebo stanoví-li tak zákon. Jmenovaný opatrovník má právo podat návrh na zahájení řízení vždy, je-li z hlediska zájmu dítěte zapotřebí, aby soud nebo jiný orgán veřejné moci v záležitosti dítěte rozhodl. Pro opatrovnictví, opatrovníka a opatrovance platí ustanovení o poručenství, poručníkovi a poručenci přiměřeně. V rozhodnutí o jmenování opatrovníkem soud uvede zejména, proč je opatrovník jmenován, zda a jak je omezena doba, po níž má funkci vykonávat, jaká jsou jeho práva a povinnosti, a to i ve vztahu k dalším osobám, zda k některému právnímu jednání potřebuje souhlas soudu, zda a jak podává zprávy soudu, zda má právo na náhradu všech nebo některých nákladů a právo na odměnu. Dříve než opatrovník přistoupí v zastoupení dítěte k právnímu jednání, k jehož provedení byl jmenován, zjistí stanovisko rodiče, popřípadě poručníka, je-li to možné, i stanovisko dítěte, a je-li to vhodné, rovněž stanoviska dalších osob. Opatrovníka, který nebyl jmenován jen k určitému právnímu jednání, zproští soud jeho funkce i tehdy, netrvá-li již potřeba, která vedla k jeho jmenování.

Další možností je svěřit dítě do pěstounské péče. Pěstounství je osobní péčí o dítě třetí osobou; nedochází při něm však k přijetí cizího dítěte za své jako v případě osvojení. Pěstoun při výchově dítěte vykonává přiměřeně povinnosti a práva rodičů. Je povinen a oprávněn rozhodovat jen o běžných záležitostech dítěte, v těchto záležitostech dítě zastupovat a spravovat jeho jmění. Má povinnost informovat rodiče dítěte o jeho podstatných záležitostech. Vyžadují-li to okolnosti, stanoví další povinnosti a práva pěstouna soud. Rodičům zůstávají vůči dítěti zachovány povinnosti a práva vyplývající z rodičovské odpovědnosti, včetně práva se s dítětem osobně a pravidelně stýkat i práva na informace o dítěti, s výjimkou práv a povinností, které zákon stanoví pěstounovi, ledaže soud z důvodů hodných zvláštního zřetele rozhodne jinak. Pěstoun vůči dítěti nemá vyživovací povinnost.

Pěstoun musí skýtat záruky řádné péče, mít bydliště na území České republiky a musí souhlasit se svěřením dítěte do pěstounské péče. Je jím zpravidla příbuzný, ale může to být i třetí osoba, které orgán sociálně-právní ochrany dětí zprostředkoval pěstounství (za tímto účelem krajský úřad vede evidenci žadatelů vhodných stát se pěstouny). Soud může dítě svěřit do pěstounské péče na přechodnou dobu (například po dobu pobytu rodiče v léčebně) i na neurčito. Pěstounství tak může řešit nastalé krize v rodině nebo zajistit péči v náhradním rodinném prostředí. Aby byl snížen počet dětí umístovaných do ústavů nebo zařízení ústavního typu, má pěstounská péče přednost před ústavní výchovou. Pěstoun pobírá od státu dávky pěstounské péče (příspěvek na úhradu potřeb

dítěte, příspěvek při převzetí dítěte, odměnu pěstouna, příspěvek při pěstounské péči atd.)

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník dále upravuje institut svěřeni dítěte do péče jiné osoby pro případ, že o dítě nemůže osobně pečovat žádný z rodičů ani poručník. Takové svěřeni nenahrazuje pěstounskou péči, ani péči, která musí předcházet osvojení. Má přednost před péčí o dítě v ústavní výchově. Pečující osoba musí skýtat záruky řádné péče, mít bydliště na území České republiky a souhlasit se svěřením dítěte do osobní péče. Povinnosti a práva pečující osoby vymezí soud, jinak se přiměřeně použije úprava pěstounství.

Jsou-li výchova dítěte nebo jeho tělesný, rozumový či duševní stav, anebo jeho řádný vývoj ohroženy nebo narušeny do té míry, že je to v rozporu se zájmy dítěte, anebo jsou-li tu vážné důvody, pro které rodiče nemohou jeho výchovu zabezpečit, může soud jako nezbytné opatření naříditi ústavní výchovu. Učiní tak zejména tehdy, kdy dříve učiněná opatření nevedla k nápravě. Soud přitom vždy zvažuje, zda není na místě dát přednost svěřeni dítěte do péče fyzické osoby. Ústavní výchovu lze naříditi nejdéle na dobu tří let, přičemž je možné ji prodloužit (i opakovaně), jestliže důvody pro nařízení ústavní výchovy stále trvají (vždy maximálně na tři roky). Pominou-li důvody, pro které byla ústavní výchova nařízena, nebo je-li možné zajistit dítěti jinou než ústavní péči, soud neprodleně ústavní výchovu zruší a zároveň rozhodne podle okolností o tom, komu bude napříště dítě svěřeno do péče.

4 Jestliže jsou rodiče rozvedeni nebo žijí odděleně, jak se stanoví rodičovská odpovědnost pro budoucnost?

Rozhodnutí soudu, resp. soudem schválená dohoda o poměrech dítěte (tj. o péči a výživě), je nezbytnou podmínkou rozvodu manželství jeho rodičů. Výkon rodičovské odpovědnosti po rozvodu manželství upravuje § 906 – 909 **zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník**.

Dohodnou-li se na tom rodiče, soud rozhodne, že dítě zůstává v péči obou rodičů, aniž by určoval rozsah péče o dítě každého z nich. O výživném soud v takové případě obvykle rozhodovat nebude. Budou-li to rodiče požadovat, určí soud s přihlédnutím k zájmu dítěte rozsah jejich péče, přičemž zde vždy také rozhodne o výživném. Je-li to nutné v zájmu dítěte, může soud určit podmínky péče rodiče o dítě, zejména místo, kde smí či nesmí rodič o dítě pečovat, nebo osoby, které smějí, popřípadě nesmějí být při péči přítomny. Je-li to nutné v zájmu dítěte, může soud upravit nepřímý styk rodiče s dítětem nebo právo rodiče na informace o dítěti po dobu, po kterou o dítě pečuje druhý rodič, popřípadě určit i podmínky tohoto styku.

Při rozhodování soud vychází z toho, že dítě má právo na rovnocennou péči obou rodičů, stejně jako rodiče mají právo na rovnocennou péči o své dítě. Rovnocennou péči se přitom rozumí ekvivalentní zapojení obou rodičů do běžných činností dítěte, nejde tedy o to, že by rodiče museli o dítě vždy pečovat v poměru půl napůl. Jak již bylo uvedeno, rozsah péče se určí s přihlédnutím k zájmu dítěte.

Soud může přitom rozhodnout i tak, že schválí dohodu rodičů o péči nebo výživě, ledaže je zřejmé, že dohodnutý způsob výkonu rodičovské odpovědnosti není v souladu se zájmem dítěte.

Nežijí-li spolu nesezdaní rodiče nezletilého dítěte, které není plně svéprávné, a nedohodnou-li se o úpravě péče o takové dítě, rozhodne o ní i bez návrhu soud. Řídí se obdobnými pravidly pro rozhodování o péči o dítě jako v případě rozvodu manželství.

Změní-li se poměry a nedohodnou-li se rodiče o výkonu povinností a práv vyplývajících z rodičovské odpovědnosti, rozhodne o tom soud i bez návrhu.

5 Jestliže se rodiče dohodnou na otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké náležitosti musí splnit, aby tato dohoda byla právně závazná?

V případě rozvodu rodičů musí dohoda mezi rodiči o způsobu výkonu rodičovské odpovědnosti upravovat péči a výživu. Taková dohoda podléhá souhlasu soudu. Soud schválí dohodu rodičů, ledaže je zřejmé, že dohodnutý způsob výkonu rodičovské odpovědnosti není v souladu se zájmy dítěte. Obdobně to platí i pro dohodu rodičů v případě, že spolu rodiče dítěte nežijí.

6 Jestliže se rodiče nedohodnou o otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké jsou alternativní prostředky pro vyřešení sporu bez účasti soudu?

Soud vede rodiče ke smírnému řešení věci. Shledá-li to účelným, může rodičům doporučit využití odborného poradenství, účast na mediaci podle zákona o mediaci, rodinnou terapii nebo setkání s poskytovatelem odborné pomoci, zejména odborníkem v oboru pedopsychologie. Pokud se rodiče nedohodnou, může soud rodičům tyto nástroje odborné pomoci i nařídit.

Mimoto je možné využít služeb tzv. manželských a rodinných poraden, které poskytují pomoc prostřednictvím kvalifikovaných psychologů a sociálních pracovníků.

Dále orgán sociálně-právní ochrany dětí může rodiči, který nerespektuje práva dítěte nebo druhého rodiče (např. na péči, na pravidelný styk), domluvit, poučit ho o právní úpravě a následcích jeho chování. Orgán sociálně-právní ochrany dětí rovněž může uložit rodičům povinnost využít odbornou poradenskou pomoc, pokud rodiče nejsou schopni řešit problémy spojené s výchovou dítěte bez odborné poradenské pomoci, zejména při sporech o úpravě výchovy dítěte nebo úpravě styku s dítětem.

7 Jestliže se rodiče obrátí na soud, o jakých otázkách týkajících se nezletilého může soud rozhodnout?

Za splnění předepsaných podmínek může soud na žádost rodičů rozhodnout zejména o těchto záležitostech týkajících se poměrů mezi rodiči a dětmi:

- práva osobního charakteru (např. právo určit jméno a příjmení dítěte, datum narození dítěte),
- osvojení a otázky s ním spojené,
- péče o dítě,
- úprava styku s dítětem při zásazích do rodičovské odpovědnosti,
- náhradní formy péče o dítě (např. poručenství, opatrovnictví, svěření dítěte do péče jiné osoby, pěstounství, ústavní výchova),
- vyživovací povinnost,
- zastupování a péče o jmění dítěte, souhlas s právním jednáním, které se týká jmění dítěte,
- o záležitostech pro dítě významných, na nichž se rodiče nemohou dohodnout (za významnou záležitost se považují zejména nikoli běžné léčebné a obdobné zákroky, určení místa bydliště a volba vzdělání nebo pracovního uplatnění dítěte).

8 Jestliže soud rozhodne o svěření dítěte do péče výlučně jednomu z rodičů, znamená to, že tento rodič může rozhodovat o všem, co se tohoto dítěte týká, aniž by to musel konzultovat s druhým rodičem?

Novelou rodinného práva účinnou od 1. 1. 2026 byl v ČR zrušen institut výlučné péče jednoho z rodičů. Novela vychází z toho, že rozvod nemá žádný vliv na rodičovskou odpovědnost, což znamená, že i po rozvodu budou o dítě vždy pečovat oba rodiče, byť rozsah jejich péče může být různý podle toho, co bude odpovídat nejlepšímu zájmu dítěte.

Stále zůstává možnost, aby soud určil, že péči o dítě bude vykonávat pouze jeden z rodičů. V takové situaci však musí zároveň rozhodnout o pozastavení, omezení nebo zbavení rodičovské odpovědnosti druhému rodiči. Podle nové úpravy tedy není možné svěřit dítě do péče jen jednomu z rodičů, aniž by se současně zasáhlo do rodičovských práv toho druhého. V těchto výjimečných případech soud rozhodne také o tom, zda a v jakém rozsahu rodiči zůstane právo styku, které zahrnuje nejen osobní styk, ale také nepřímý styk uskutečňovaný prostředky komunikace na dálku a právo na informace. K tomu blíže srov. odpověď na otázku č. 2.

9 Jestliže soud rozhodne o společné péči rodičů, co to v praxi znamená?

Novelou rodinného práva účinnou od 1. 1. 2026 bylo v ČR zrušeno rozlišování mezi společnou, střídavou a výlučnou péčí obou rodičů. Dítě má právo na rovnocennou péči obou rodičů, stejně jako rodiče mají právo na

rovnocennou péči o své dítě. Dohodnou-li se na tom rodiče, soud rozhodne, že dítě zůstává v péči obou rodičů, aniž by určoval rozsah péče o dítě každého z nich. Tento typ péče je určen pro plně konsenzuální rodiče a odpovídá někdejší společné péči.

Pokud se rodiče nedohodnou na tom, že chtějí o dítě pečovat bez stanovení rozsahu, určí soud rozsah péče o dítě každého z rodičů, a to s uvážením zájmu dítěte. I v tomto případě budou ale o dítě pečovat oba rodiče, jejich práva a povinnosti vyplývající z rodičovské odpovědnosti zůstanou nedotčena. Je-li to nutné v zájmu dítěte, může soud určit podmínky péče rodiče o dítě, zejména místo, kde smí či nesmí rodič o dítě pečovat, nebo osoby, které smějí, popřípadě nesmějí být při péči přítomny. Je-li to nutné v zájmu dítěte, může soud upravit nepřímý styk rodiče s dítětem nebo právo rodiče na informace o dítěti po dobu, po kterou o dítě pečuje druhý rodič, popřípadě určit i podmínky tohoto styku.

10 Na jaký soud nebo úřad je třeba se obrátit s žalobou přiznání o rodičovské odpovědnosti? Jaké náležitosti je nutno dodržet a jaké dokumenty je třeba předložit?

S návrhem, který se týká rodičovských práv a povinností, je nutné se obrátit na okresní soud (v Praze na obvodní soud, v Brně na Městský soud), v jehož obvodu má nezletilé dítě bydliště, a nemá-li bydliště, okresní soud, v jehož obvodu se zdržuje. Soud může v záležitostech týkajících se nezletilých dětí rozhodovat i bez návrhu.

Náležitosti návrhu závisí na druhu návrhu. Je však nutné vždy uvést jméno, příjmení, bydliště účastníků, popřípadě datum narození, účastníků a jejich zástupců, vylíčení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává, a musí z něj být patrné, čeho se navrhovatel domáhá a kterému soudu je návrh určen. Návrh by měl z důvodu snazší komunikace s účastníky obsahovat také kontaktní telefonní číslo nebo emailovou adresu účastníků řízení, jsou-li navrhovateli známy.

Návrh musí obsahovat všechny důležité dokumenty týkající se dané záležitosti – např. rodný list, oddací list, předcházející rozhodnutí soudu týkající se dítěte apod. Návrh v listinné podobě je třeba předložit v potřebném množství stejnopisů, aby jeden stejnopis zůstal u soudu a aby každý účastník dostal jednu kopii, je-li to třeba.

11 Jaké řízení se v těchto případech používá? Existuje zrychlené řízení?

[Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních](#) upravuje zvláštní předběžné opatření pro případ, že se nezletilé dítě ocitlo ve stavu nedostatku řádné péče bez ohledu na to, zda tu je či není osoba, která má právo o dítě pečovat, nebo je-li život dítěte, jeho normální vývoj nebo jiný důležitý zájem vážně ohrožen nebo byl-li narušen. V takovém případě soud předběžným opatřením upraví poměry dítěte na nezbytně nutnou dobu tak, že nařídí, aby dítě bylo umístěno ve vhodném prostředí, které v usnesení označí. Předběžné opatření může soud nařídít jen na návrh orgánu sociálně-právní ochrany dětí, má-li být ale dítě umístěno do péče rodičů nebo do péče osoby dítěti příbuzné nebo blízké, může soud předběžné opatření nařídít i bez návrhu. Takovým předběžným opatřením lze svěřit dítě i do pěstounské péče na přechodnou dobu, po kterou rodič nemůže dítě ze závažných důvodů vychovávat, nebo po jejímž uplynutí lze dítě svěřit do péče před osvojením, dát souhlas rodiče s osvojením či rozhodnout o tom, že není třeba souhlasu rodiče k osvojení. O návrhu na předběžné opatření soud rozhodne bezodkladně, nejpozději do 24 hodin od jeho podání. Rozhodnutí se vykonává ihned po jeho nařízení, přičemž soud spolupracuje při jeho výkonu s příslušnými orgány veřejné moci.

Novelou účinnou od 1. 1. 2026 byla výslovně vyloučena možnost užití obecného civilního předběžného opatření dle [zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád](#).

Tato novela také zavádí nový institut prozatímní úpravy poměrů dítěte. Před vydáním prozatímního rozhodnutí by mělo být oběma rodičům umožněno se vyjádřit. Soud by měl prozatímní rozhodnutí vydat ve lhůtě bez zbytečného odkladu, nejpozději do 3 měsíců (bude záležet na urgentnosti věci v daném konkrétním případě). Proti rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto o návrhu na vydání prozatímního rozhodnutí, není přípustné odvolání. Prozatímní rozhodnutí trvá omezenou dobu, kterou soud stanoví, max. 3 měsíce. Lze jej prodloužit o 3 měsíce či změnit. Prozatímním rozhodnutím je možné také předat dítě do péče budoucího osvojitele a svěřit dítě do předpěstounské péče.

12 Mohu získat právní pomoc na pokrytí nákladů řízení?

Podle [zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích](#) jsou od poplatků osvobozena řízení ve věcech opatrovnických a péče soudů o nezletilé. To znamená, že navrhovatel, který překládá návrh týkající se rodičovských práv a povinností, nemá povinnost platit soudní poplatky. Novela účinná od 1. 1. 2026 zavádí soudní poplatek 3 000 Kč za podání odvolání v některých věcech péče soudu o nezletilé (např. ve věcech péče, výživy, dále ve věcech pro nezletilé dítě významné, na nichž se rodiče nemohou dohodnout). Jeho cílem je předcházení nadbytečnému podávání odvolání, prodlužování řízení a prohubování rodičovských konfliktů. Soud však může na žádost účastníka rozhodnout o osvobození od soudního poplatku.

Za určitých podmínek lze ustanovit bezplatně či za sníženou odměnu právního zástupce. Soud zástupce ustanoví na žádost účastníku, u něhož jsou předpoklady, aby byl soudem zcela či zčásti osvobozen od soudních poplatků, jestliže je to nezbytně třeba k ochraně jeho zájmů. Vyžaduje-li to ochrana zájmů účastníka, je mu ustanoven zástupce z řad advokátů. Ustanovení zástupce musí odůvodňovat poměry účastníka (v praxi se může jednat o nepříznivé majetkové poměry nebo nepříznivou sociální situaci a vždy je nutné zohlednit konkrétní okolnosti případu) a nesmí jít o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva.

V přeshraničních sporech je možné využít bezplatnou právní pomoc poskytovanou v souladu se směrnicí Rady 2003/8/ES z 27. 1. 2003, která stanoví nezbytné formuláře a požadavky pro přiznání právní pomoci. Směrnici v ČR provádí [zákon č. 629/2004 Sb., o zajištění právní pomoci v přeshraničních sporech v rámci Evropské unie](#). Více informací naleznete na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR zde: <https://msp.gov.cz/web/msp/preshranicni-pravni-pomoc-v-eu>.

[Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii](#) stanoví podmínky, za kterých je možné požádat o bezplatné přidělení právního poradce přímo Českou advokátní komoru.

13 Je možno se odvolat proti rozhodnutí ve věci rodičovské odpovědnosti?

Ano, proti rozhodnutí týkajícímu se rodičovské odpovědnosti se lze odvolat. Okresní soudy jsou prvostupňovými soudy pro řízení o právech a povinnostech vyplývajících z rodičovské odpovědnosti. Krajské soudy (nebo Městský soud v Praze) rozhodují o odvolání proti rozhodnutí prvostupňových soudů. Odvolání proti rozhodnutí soudu je možné podat do 15 dnů od doručení písemného vyhotovení rozhodnutí u soudu, proti jehož rozhodnutí směřuje, a pokud to zákon nevyklučuje (není např. možné podat odvolání proti výroku soudu o schválení dohody rodičů o péči o dítě). Odvolání je podáno včas také po uplynutí patnáctidenní lhůty, pokud se odvolatel řídil nesprávným poučením soudu o odvolání.

Je třeba zdůraznit, že některá rozhodnutí mohou být předběžně vykonatelná - dají se tedy vykonat navzdory tomu, že proti nim bylo podáno odvolání. Předběžně vykonatelné jsou rozsudky odsuzující k plnění běžného výživného, v případě uložení povinnosti k úhradě nedoplatků na výživném se stanoví v rámci předběžného výkonu rozhodnutí lhůta 15 dnů od doručení rozsudku, dále jsou předběžně vykonatelné také rozsudky, jimiž se prodlužuje trvání výchovného opatření, kterým bylo dítě dočasně odňato z péče rodičů nebo jiné fyzické osoby.

Proti rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto o návrhu na vydání prozatímního rozhodnutí, není odvolání přípustné.

14 V určitých případech může být nezbytné obrátit se na soud, aby rozhodnutí ohledně rodičovské odpovědnosti vymohl. Jaký postup se v těchto případech použije?

V České republice je nutné podat návrh na výkon rozhodnutí týkající se péče o nezletilé děti u soudu. Postup uplatňovaný při výkonu rozhodnutí se řídí [zákonem č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních](#).

Pro řízení je příslušný obecný soud nezletilého, kterým je okresní soud (v Praze obvodní soud, v Brně Městský soud), v jehož obvodu má nezletilý na základě dohody rodičů nebo rozhodnutí soudu, popřípadě jiných rozhodujících skutečností své bydliště. Návrh musí obsahovat všechny potřebné informace (označení oprávněné a povinné strany, určení rozsahu a obsahu závazku povinné strany a konečného termínu pro plnění příslušného závazku a specifikaci tzv. exekučního titulu - rozhodnutí, které se bude vykonávat).

Před nařízením výkonu rozhodnutí může soud, pokud k tomu shledá zvláštní důvody, anebo nebyl-li povinný poučen o následcích nesplnění povinností, vyzvat povinného k plnění rozhodnutí nebo dohody a poučit jej o možnosti výkonu rozhodnutí ukládáním pokut nebo odnětím dítěte. Soud může také požádat příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí, aby vedl povinného ke splnění povinností, aniž by bylo třeba nařizovat výkon rozhodnutí.

Pokud osoba nesplní povinnost ani po poučení soudem, nařídí soud výkon rozhodnutí uložením pokuty, a to i opakovaně. Výše jednotlivé pokuty nesmí být nižší než 5 000 Kč a nesmí přesahovat 50 000 Kč. Mezi další opatření, která soud může nařídít, patří setkání s mediátorem, setkání s odborníkem v oboru pedopsychologie nebo stanovení plánu navykacího režimu tak, aby byl umožněn postupný kontakt dítěte s osobou oprávněnou ke styku s ním. Soud může také v případě neplnění soudního rozhodnutí nebo soudem schválené dohody o péči, popř. o úpravě styku, anebo rozhodnutí o navrácení dítěte, nařídít náhradní péči nebo styk ve zmařeném rozsahu nebo uložit úhradu účelně vynaložených nákladů spojených se zmařenou péčí nebo stykem.

Pokud i přes uskutečnění uvedených opatření nedeje ke splnění povinností nebo je z okolností zřejmé, že by tento postup nevedl ke splnění povinností, nařídí soud ve výjimečných případech výkon rozhodnutí odnětím dítěte proti tomu, u koho podle dohody nebo rozhodnutí nemá být. Rozhodnutí, kterým byl výkon rozhodnutí o odnětí dítěte nařízen, se doručuje povinnému až při provedení výkonu.

15 Co bych měl učinit, aby bylo rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě, uznáno a vykonáno v tomto členském státě?

Rozhodnutí ve věcech rodičovské odpovědnosti, které vydaly soudy v členských státech Evropské unie, jsou v České republice uznávána v souladu s nařízením Rady (EU) 2019/1111 ze dne 25. června 2019 o příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské odpovědnosti a o mezinárodních únosech dětí (dále "nařízení Brusel II ter"), aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení. Dle nařízení Brusel II ter každá dotčená strana může podat návrh na vydání rozhodnutí o neexistenci důvodů pro zamítnutí uznání. V České republice jsou k tomuto řízení v prvním stupni příslušné okresní soudy (v Praze obvodní soudy, v Brně Městský soud).

Dle nařízení Brusel II ter jsou rozhodnutí ve věcech rodičovské odpovědnosti vydaná v členském státě, v němž jsou vykonatelná, vykonatelná v České republice, aniž se vyžaduje prohlášení vykonatelnosti.

Pro účely uznání a výkonu rozhodnutí dle nařízení Brusel II ter je třeba předložit jedno vyhotovení rozhodnutí, které splňuje podmínky nezbytné pro uznání jeho pravosti a příslušné osvědčení dle čl. 36 či 47 vydané příslušným orgánem členského státu, v němž bylo rozhodnutí vydáno, na standardizovaném formuláři obsaženém v příloze nařízení Brusel II ter. Nejsou-li předloženy písemnosti uvedené v čl. 31 odst. 1, postupuje se dle čl. 32 nařízení Brusel II ter .

Při splnění podmínek uvedených ve zmíněných nařízeních je postup výkonu rozhodnutí ve věcech rodičovské odpovědnosti z jiného členského státu EU stejný jako u výkonu vnitrostátních rozhodnutí. Srov. informace v předchozí odpovědi.

16 Na který soud v tomto členském státě bych se měl obrátit, chci-li napadnout uznání a výkon rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě? Jaký postup se v těchto případech použije?

Primárně by měli účastníci využít opravných prostředků (odvolání), které jsou k dispozici v řízení ve věci samé.

V České republice je možné navrhnout odepření uznání rozhodnutí vydaného v jiném členském státě podle § 18 ve spojení s § 16 odst. 4 [zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém](#). K vedení řízení o odepření uznání rozhodnutí vydaného v jiném členském státě jsou příslušné okresní soudy (v Praze obvodní soudy a v Brně Městský soud). Postup je analogický k podání návrhu na vydání rozhodnutí o neexistenci důvodů pro zamítnutí uznání – srov. výše.

17 Jaké právo použije soud v řízení o rodičovské zodpovědnosti, jestliže dítě nebo strany nežijí v tomto členském státě nebo mají různou státní příslušnost?

V řízení ve věcech rodičovské odpovědnosti se rozhodné právo určí dle Úmluvy o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské odpovědnosti a opatření k ochraně dětí z 19. října 1996. Přednostně před Úmluvou z r. 1996 se uplatní dvoustranné mezinárodní smlouvy, kterými je Česká republika ve vztahu k některým státům vázána, pokud nebylo učiněno prohlášení dle čl. 52 odst. 1 Úmluvy z r. 1996 (takové prohlášení učinily ve vztahu ke vzájemné dvoustranné smlouvě Česká republika a Polsko, čímž byla zajištěna přednostní použitelnost Úmluvy z r. 1996).

■ Poslední aktualizace: 09/02/2026

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.